

עין משפט
גו מצוה

קה:

בית כור פרק שביעי בבא בתרא

מסורת הש"ס

(א) רבי'ל מ"ו (ב) ופ"א,
(ג) כ"א ט"ק: א"ע"א

הגרות הב"ה

(א) רשב"ש ד"ה דהס"ו וכו'
יתמלא שדר בשל בית סבירי
כ"ל ויחית פל נחמק:
(ב) רוב' ד"ה אל' וכו' אל'
הכ' מיהר כ"ל ויחית
איכ' למימר נחמק: (ג) ד"ה
פרושי וכו' ולא אימרת
בהרוא ולא תקשה וכו'
דאמר רב אילר ה"א:

אלא לעולם זו ולא סבירא א"ה. או מני לשנוי כדאמרין לעיל
דגבי משכיר איכא למימר מיהדר קא הדר ביה ואיכא למימר
פרושי קא מפרש אבל כהא (ג) איכא למימר מיהדר קאדר ולעולם
זו וסבירא ליה אלא אע"ג דשני הכי לעיל לא שמע ליה שיהא כן
עיקר הטעם ולא עביד מיניה לעיל
אלא לריטוחא בעלמא ועוד כדפירש
הקונטרס דזו משמע דלא סבירא ליה
הכי: **פרושי** קא מפרש. פי'
הקונטרס דהכי קאמר ליה בשנים
עשר והובים לשנה לפי שאני סבור
שהיא פשוטה אבל אם היא מעוברת
אני יודע שמתן לי דינר זהב לחדש
ולא גרסינן לפי זה אי איתמר כהא
ולא איתמר כהיא דעל זה אינו
מפרש כלום דאמאי לא שמעינן להאי
דהמשכיר מההיא דאיסתרא אלא
הכי גרסינן מהו דמימא פרושי קא

רבינו גרשום

אלא לעולם זו ולא
סבירא ליה. דאוליין כתיב
לשון אחרון וכו' משכיר
מרחץ לחבירו כ"כ ר' הובין
לשנה מדינר זהב הודין
שעמא מאי אמר שמאל
בא בתחלת החודש כולי
למשיך משום דהמשיכי
תפיס דאבתי לא עמד באותו
המרחץ שפירא אבתי תפיס
העבור וכו' נמי להיכא
רבא כפוך החודש אמר רב
לשכור דהא תפיס השכור
שכבר עמד בו החודש כולי
ולחבי כבא באפע החודש
התפיס האי בו האי ויחוקו
הכי נמי להיכא דאמר
ליה כור כ"ל. סאה בסלע
אי מוכר כן ממש הכי
דאמר קנה דהא משום כלי
סאה וסאה ולא משום כלי
דאוליין כתיב לשון אחרון
אלא גבי רישא יחול לחוד
בא דהא לא תפיס כל הבור
מסלם ויהיה אבתי ליה
למכור כל הבור כשהוא
שילם ולא לחצאין: אמר רב
הוא אמר בו רב. משמע
רב להיכא דאמר ליה שכיר
מכר בעל פה או בשטר הובי
לשכור איסתרא מאה מעי
אוליין כתיב לשון אחרון
ויהיב ליה מאה מעי. אמר
הובי ליה מאה מעי איסתרא:
ויב' ליה (א) בסלע איסתרא:
והא אמר רב ויב' חזא.
דאוליין כתיב לשון אחרון
דאמר רב הובי רחם היכא
דשכר מרחץ לחבירו כ"כ
והובין לישנה מדינר זהב
לחודש יהיבנא ליה דינר
זהב כוליה למשיכי אפי'
בא המשכיר בסוף החודש
שפשיט דאוליין כתיב לשון
אחרון: ודאי רחם לעינן
מרחץ שפשיט ליה כדכתיב
למשכיר דאוליין כתיב לשון
אחרון אבל הכא באבתי רב
דאמר רב הובי רחם ס"ד האי
רב אמר ליה מאה מעי לאו
כפום דאוליין כתיב לשון
אחרון אלא פרושי קאמר
כלומר כי האי איסתרא
קאמינא דיהיב ליה דינר
שהא מאה מעי להכי קאמר
סאה מעי קמ"ל דלחבי הדר
אמר מאה מעי איסתרא
דאוליין כתיב לשון אחרון:

מפרש כו' ובס"ר ר"ש פי' דפרושי קמפרש קאי אהיהא איסתרא
מאה מעי כלומר סלע גדול ששזה מאה מעי ופסיר גרים אי איתמר
כהא ולא איתמר (א) כהא ולא תקשה לפרשי אמאי לא שמעינן היא
לדיסתרא מההיא דאמר רב וילוי הואי התם יהיבנא כוליה למשיכי
דהוה אמינא טעמא דרב לא משום תפוס לשון אחרון אלא משום
דקרקע בחוקת בעלים קיימת וא"ת לפירוש ר"ש הכי תיסק אדעתין
לדיסתרא מאה מעי פרושי קא מפרש ולעולם רב כרבנן דלמרי
הלך אחר פחות שכלשונו הא תנן בגט פשוט (לקמן דף קס"ה:
וש) כתב וזו מאה דהוה קיימי סלעים עשרין און לו אלא עשרין וזו
מאה דהוה קיימין סלעין תלמין און לו אלא מאה אלמא אע"פ שמפרש
כהיא אמרינן הלך אחר פחות שכלשונו ויש לומר דשאיני היא
דגט פשוט שרקחין זה מזה ולא שייך כולי האי פירושי קא מפרש
ומתיישב כן פי הקונטרס יומר משום דמיעקרא הקשה הא אמר
רב חזא זימנא משמע דפריך אמאי איצטרך היהא לדיסתרא ומשני
לציטרך דלא הוה שמעינן ממשכיר דתפוס לשון אחרון דהוה אמינא
דפרושי קא מפרש ומיהו כהשאל (ב"מ דף ק"ג: וש"ס ד"ה הוה) יתכן
טפי כפרש"י דקאי כההוא דמשכיר ופריך והא אמר רב חזא זימנא
הכא גבי איסתרא ולחבי יתקן גרסא דפרושי קא מפרש דהנא
היינו ממש כההיא דלעיל והכי פירושי אי איתמר כההיא דאיסתרא
ולא איתמר כההיא דמשכיר הוה אמינא פרושי קא מפרש
ההיא דמשכיר ויהא כולו לשוכר דלא אמרינן תפוס לשון אחרון
ללא

אלא לעולם. האי דקאמר זו דברי בן גנם היינו משום דלא סבירא
ליה תפוס לשון אחרון אלא ספיקא היא ואוליין כתיב חוקה כרבנן
דלמרי הלך אחר פחות שכלשונו. ודקשיא לך מהא דרב דשמואל
דרבאון ראשון קנה דמשמע תפוס לשון אחרון לאו היינו טעמא דהוא
הדין אי אפיך ואמר סאה כסלע כור
ג'ל' אני מוכר לך דרשאון ראשון קנה
משום דמסקפא לן אי תפסינן לשון
ראשון או לשון אחרון ואוליין כתיב
חוקה: דהפס. גבי מרחץ טעמא
מאי יחלוקו משום דתפיס כל אחד
הנאי כדאוקימנא (ג) כהא כהאמנע החדש
והוא הדין לרבנן דאלי' כתיב פחות
שכלשונו שהמוכר מחוק הוא ויבון
שקבל כנר הדמים. הכא נמי גבי
ראשון ראשון קנה היינו טעמא דהוא
תפיס דמא תפוס לא מפיקין מיניה
ולא משום לשון אחרון דהוא הדין אי

אמר איפכא. והא ליכא למימר דשמואל כבן גנם סבירא ליה דתפוס
לשון אחרון כדאמר ראשון ראשון קנה דמשמע תפוס לשון אחרון
והאי דאוקי למתני דההיא כהא כהאמנע חדש כו' היינו טעמא כדאמרין
לעיל דאיכא למימר מיהדר קמהדר ביה ואיכא למימר פרושי קמפרש
אלא היכא דודאי קאדר ביה סבירא ליה תפוס לשון אחרון כבן גנם
ליכא למימר הכי דכיון דאמר זו דברי בן גנם משמע דלא סבירא
ליה ועוד כהא לא פליג שמואל עליה דרב דאמר חלוקין עליו חבירי
על בן גנם ואשמעינן דההיא משנה דמרחץ רבנן היא ולא מספקא
לן אי פרושי מפרש אי לא אלא ודאי מיהדר הדר ביה ומכריס לשון אחרון
אח הראשון ואפי"ה קמני יחלוקו דלא אמרינן תפוס לשון אחרון אלא
ספיקא היא ויבון דלשמעינן רב התם גבי מרחץ מיהדר קאדר ביה
ולאו פרושי קא מפרש שמואל נמי הכי סבירא ליה ועוד דשמואל נמי
דמרחץ רבנן היא. ומיהו יתא הלכתא כרב דאמר בסמוך אי הואי
התם הוה יהיבנא כוליה למשיכי דתפוס לשון אחרון כבן גנם ולא
שמואל דאוקמה כהא כהאמנע החדש אלא כרב נחמן דפליג עליהו
התם (ב"מ ק"ג:) ואמר קרקע בחוקת בעליה עומדת ואפילו בא כפוף החדש
כולו למשיכי שהספק לאו עכשיו נולד שמתחלת החדש נולד והעמד
קרקע על חוקתו ונמלא שדר (א) על בית של חבירו וזריך להעלות לו
שכר ואע"ג דאפיך מיפך ואל' מעיקרא מדינר זהב לחדש בשנים עשר
והובים לשנה קאמר רב נחמן נמי כולו למשיכי דטעמא לאו משום
תפוס לשון אחרון הוא אלא ספיקו מספקא ליה כשמואל רביה וספיקא
שדי לא תחלתה החדש וקרקע בחוקת בעליו תעמידנו והכי הלכתא דאמרינן בפרק המקבל (ב"מ ק"ו.) והא קיימא לן כרב נחמן דאמר קרקע בחוקת
בעליה עומדת התם לאו מלמא דעביד לציגויי הוא כו'. וגבי מתני' דהכא נמי יתא הלכתא כבן גנם לתפוס לשון אחרון אלא ספיקא היא
כשמואל וכרב נחמן וקרקע בחוקת בעליה עומדת והלך אחר פחות שכלשונו כרבנן ויד מוכר על העליונה. וגבי כור בשלשים סאה כסלע
נמי כיון דמטלטליני נינהו מודי רב נחמן דרשאון ראשון קנה דמאי דתפיס דנקרקע הוא דאמרינן לעולם בחוקת בעלים הראשונים
קיימא דקרקע אינה נגזלת אלא כשמואל (ב"מ דף ק"ג: אמרי רב (ב) הונא והאמר רב הונא
אמרי רב אלא רב המנונא כלומר כל היכא דאמרינן אמרי רב דמשמע תלמידי דרב היינו רב המנונא שהיא תלמידי של רב ואמר ההלכה
משנו של רב והכי מוכח לקמן דפרסינן והא אמר רב חזא זימנא: איסתרא מאה מעי מאה מעי איסתרא איסתרא. אמר
לחבירו כמה עמך זה אמר ליה איסתרא מאה מעי ונמנא מאה מעי חייב לו ואם אמר מאה מעי איסתרא חייב לו איסתרא: **תפוס**
לשון אחרון. כבן גנם. איסתרא סלע מדינה והוא חזי דינר שהוא שמיני שכללע זורי כדאמרינן בהוביל בחוקת לחבירו (ב"מ דף ק"ג:) וחזי דינר
תשעים ושש פרוטות שהפרוטא אחד משמונה באיסר' והאי דינר שלש מעות כסף שהוא ו' פונדיונין והפונדיונין שני איסרין הרי שנים עשר
איסרין לחזי דינר תן לכל איסר' ח' פרוטות הרי תשעים ושש נמנא מאה מעי דהיינו ק' פרוטות יתירי על איסתרא ארבע פרוטות.
מעות קסא היינו פרוטות של נחשח והכי מוכח בפרק הזהב (ב"מ מה.) דאמרינן תא שמע הפרוט סלע ממועות מעשר שני ב"ש אומרים בכל
הסלע מעות ב' השתא לב"ש לגבי פריטי מחללינן כו' אלכ של כסף שיש ששה דינר נקראין מעות כסף: אי הואי הפס. כשהא מעשה לפני
ר"ש בן גמליאל ולפני ר' יוסי ואמרו יחלוקו: הוה יהיבנא כוליה למשיכי. משום דתפוס לשון אחרון: מהו דמימא. לאו משום דאית
ליה תפוס לשון אחרון קאמר יהיבנא כוליה למשיכי אלא משום דאיכא למימר פרושי קמפרש ולא מיהדר הדר ביה כלל אלא נחמין ליעול
דינר זהב לכל חדש דכל היכא דאיכא למימר פרושי קמפרש ולא יסתרו הלשונו זו את זו יש לנו לומר דמפרש הוא ואינו חוזר מדבירו
והלך ודאי אזיל בנת לשון אחרון דפירוש הוא לראשון. אבל איסתרא מאה מעי שהאיסתרא ל"ו פרוטות וסותמין הלשונו זה את זה
והאי דקאמר איסתרא מאה מעי כאליו אמר ל"ו מעות מאה מעות דמי אלא שכן היו רגילין לדבר בקולר לשון לקרות ל"ו פרוטות איסתרא
התם קאמר רב הלך אחר המוחק כשמואל ורבנן דפליגי אבן גנם: קמ"ל. רב דבנן גנם סבירא ליה והך דאיסתרא מאה מעי לבסוף איתמר
כן נראה בעיני. ובבבא מצינא פרק השאל (ב"מ ק"ג:) הכי גרסינן ליה מהו דמימא פרושי קמפרש קמ"ל ולא גרסינן אי מתחא הוה אמינא פרושי
קא מפרש דהא דאיסתרא מאה מעי פרושי קא מפרש ליכא למימר דודאי איסתרא הוה פחות ממאה מעי ודמי ממא למתניתין דהן חסר
הן ית דמה כחבל. ורבינו זקני ז"ל בבבא מצינא (דף ק"ג:) כך פירש אי מהתם הוה אמינא טעמא דאיסתרא מאה מעי לאו משום
דתפוס לשון אחרון אלא דהאי כוליה חד לשון הוא אלא פרושי קמפרש סלע גדול שיהא שוה מאה פרוטות וכי אמר ליה מאה מעי
איסתרא הכי אמר ליה מאה פרוטות רעות שאין שוות אלא סלע ולא נהירא לי כלל דהא רב לאו דוקא איסתרא נקט דהוא הדין אי
קאמר ל"ו פרוטות דליכא למימר פרושי קמפרש כי קאמר אחרי כן מאה פרוטות ועוד אדרבה מתניתין איכא למימר פרושי קמפרש
[בשני עינים] כדאמר לעיל וכדפרישתי לבסוף. והשתא דסבירא ליה לרב תפוס לשון אחרון צעין לפרושי הא דרב דשמואל דאמרי מרויחו
כור בשלשים סאה כסלע ראשון ראשון קנה לרב טעמא משום תפוס לשון אחרון ואי אפיך מיפך לומר סאה כסלע כור בשלשים לא קנה
עד שימשך סאה אחרונה ולשמואל דמסקפא ליה ואוקימנא לדידיה משום דמאי דתפיס תפיס בחריייהו אמרינן ראשון ראשון קנה:
מתני'

שדי לא תחלתה החדש וקרקע בחוקת בעליו תעמידנו והכי הלכתא דאמרינן בפרק המקבל (ב"מ ק"ו.) והא קיימא לן כרב נחמן דאמר קרקע בחוקת
בעליה עומדת התם לאו מלמא דעביד לציגויי הוא כו'. וגבי מתני' דהכא נמי יתא הלכתא כבן גנם לתפוס לשון אחרון אלא ספיקא היא
כשמואל וכרב נחמן וקרקע בחוקת בעליה עומדת והלך אחר פחות שכלשונו כרבנן ויד מוכר על העליונה. וגבי כור בשלשים סאה כסלע
נמי כיון דמטלטליני נינהו מודי רב נחמן דרשאון ראשון קנה דמאי דתפיס דנקרקע הוא דאמרינן לעולם בחוקת בעלים הראשונים
קיימא דקרקע אינה נגזלת אלא כשמואל (ב"מ דף ק"ג: אמרי רב (ב) הונא והאמר רב הונא
אמרי רב אלא רב המנונא כלומר כל היכא דאמרינן אמרי רב דמשמע תלמידי דרב היינו רב המנונא שהיא תלמידי של רב ואמר ההלכה
משנו של רב והכי מוכח לקמן דפרסינן והא אמר רב חזא זימנא: איסתרא מאה מעי מאה מעי איסתרא איסתרא. אמר
לחבירו כמה עמך זה אמר ליה איסתרא מאה מעי ונמנא מאה מעי חייב לו ואם אמר מאה מעי איסתרא חייב לו איסתרא: **תפוס**
לשון אחרון. כבן גנם. איסתרא סלע מדינה והוא חזי דינר שהוא שמיני שכללע זורי כדאמרינן בהוביל בחוקת לחבירו (ב"מ דף ק"ג:) וחזי דינר
תשעים ושש פרוטות שהפרוטא אחד משמונה באיסר' והאי דינר שלש מעות כסף שהוא ו' פונדיונין והפונדיונין שני איסרין הרי שנים עשר
איסרין לחזי דינר תן לכל איסר' ח' פרוטות הרי תשעים ושש נמנא מאה מעי דהיינו ק' פרוטות יתירי על איסתרא ארבע פרוטות.
מעות קסא היינו פרוטות של נחשח והכי מוכח בפרק הזהב (ב"מ מה.) דאמרינן תא שמע הפרוט סלע ממועות מעשר שני ב"ש אומרים בכל
הסלע מעות ב' השתא לב"ש לגבי פריטי מחללינן כו' אלכ של כסף שיש ששה דינר נקראין מעות כסף: אי הואי הפס. כשהא מעשה לפני
ר"ש בן גמליאל ולפני ר' יוסי ואמרו יחלוקו: הוה יהיבנא כוליה למשיכי. משום דתפוס לשון אחרון: מהו דמימא. לאו משום דאית
ליה תפוס לשון אחרון קאמר יהיבנא כוליה למשיכי אלא משום דאיכא למימר פרושי קמפרש ולא מיהדר הדר ביה כלל אלא נחמין ליעול
דינר זהב לכל חדש דכל היכא דאיכא למימר פרושי קמפרש ולא יסתרו הלשונו זו את זו יש לנו לומר דמפרש הוא ואינו חוזר מדבירו
והלך ודאי אזיל בנת לשון אחרון דפירוש הוא לראשון. אבל איסתרא מאה מעי שהאיסתרא ל"ו פרוטות וסותמין הלשונו זה את זה
והאי דקאמר איסתרא מאה מעי כאליו אמר ל"ו מעות מאה מעות דמי אלא שכן היו רגילין לדבר בקולר לשון לקרות ל"ו פרוטות איסתרא
התם קאמר רב הלך אחר המוחק כשמואל ורבנן דפליגי אבן גנם: קמ"ל. רב דבנן גנם סבירא ליה והך דאיסתרא מאה מעי לבסוף איתמר
כן נראה בעיני. ובבבא מצינא פרק השאל (ב"מ ק"ג:) הכי גרסינן ליה מהו דמימא פרושי קמפרש קמ"ל ולא גרסינן אי מתחא הוה אמינא פרושי
קא מפרש דהא דאיסתרא מאה מעי פרושי קא מפרש ליכא למימר דודאי איסתרא הוה פחות ממאה מעי ודמי ממא למתניתין דהן חסר
הן ית דמה כחבל. ורבינו זקני ז"ל בבבא מצינא (דף ק"ג:) כך פירש אי מהתם הוה אמינא טעמא דאיסתרא מאה מעי לאו משום
דתפוס לשון אחרון אלא דהאי כוליה חד לשון הוא אלא פרושי קמפרש סלע גדול שיהא שוה מאה פרוטות וכי אמר ליה מאה מעי
איסתרא הכי אמר ליה מאה פרוטות רעות שאין שוות אלא סלע ולא נהירא לי כלל דהא רב לאו דוקא איסתרא נקט דהוא הדין אי
קאמר ל"ו פרוטות דליכא למימר פרושי קמפרש כי קאמר אחרי כן מאה פרוטות ועוד אדרבה מתניתין איכא למימר פרושי קמפרש
[בשני עינים] כדאמר לעיל וכדפרישתי לבסוף. והשתא דסבירא ליה לרב תפוס לשון אחרון צעין לפרושי הא דרב דשמואל דאמרי מרויחו
כור בשלשים סאה כסלע ראשון ראשון קנה לרב טעמא משום תפוס לשון אחרון ואי אפיך מיפך לומר סאה כסלע כור בשלשים לא קנה
עד שימשך סאה אחרונה ולשמואל דמסקפא ליה ואוקימנא לדידיה משום דמאי דתפיס תפיס בחריייהו אמרינן ראשון ראשון קנה:
מתני'